

BESTUURSMEEDEDELINGEN

1. Ontwerp-Statuten zijn gemaakt, en zullen op de ledenvergadering op 29 April aan de leden ter goedkeuring worden voorgelegd. Daarna kan de N.V. officieel worden geregistreerd en zal een eigen girorekening worden aangevraagd.
2. Leden, die de kontributie over 1989 nog niet betaalden, verzoeken wij dringend, dit zo spoedig mogelijk te doen.
3. Er is een propagandafolder voor onze vereniging gedrukt. Leden, die er belangstellenden voor weten, kunnen een aantal exemplaren aanvragen.
4. Als u interessant nieuws voor ons blad heeft, stuurt u het ons dan. Wij zullen gaarne overwegen of het voor plaatsing in aanmerking komt.
5. In ons volgende nummer zullen wij nadere mededelingen doen over het programma van onze ledenvergadering op 29 april. Het belooft niet alleen een belangrijke, maar ook een interessante dag te worden.

LIJST VAN VARENKWEKERS

B.R.R.Altman, Lübeckstraat 116, 2517 ST DEN HAAG
fa.Braam, Kalslagerweg 2, 1424 PM DE KWAKEL
W.van Driel, Hoofdweg 246, 9765 CL PATERSWOLDE
H.Kramer, Hessenweg 41, 6718 TC EDE
fa.Lemkes, Hoorn 422, 2404 HL ALPHEN a.d.RIJN
D.J.Tas, Uiterweg 272, 1431 AV AALSMEER

WATER GEVEN

De heer G.J.Proper reageerde op ons stukje in VAREN-VARIA no.6 met de volgende notitie:

"Het probleem is complexer dan de vraag: 'veel of weinig water'. Vooropgezet: de huiskameratmosfeer is voor veel varens ongezond, vooral in de winter als de CV in gebruik is en het daglicht minimaal. Het gros heeft behoefte aan een ruimte, waarin de vochtigheid gecontroleerd wordt, en zelfs dan gaat het niet steeds naar wens. Vereist is een luchtige grond, die blijvend vocht is, maar niet konstant kletsnat. Zo nu en dan de gehele pot in water onderdompelen om schadelijke stoffen (zouten) weg te spoelen, of zoveel water geven, dat het de pot uitloopt. Voor dit doel wordt ook aanbevolen, houtskool door de grond te mengen. De wortels mogen niet in het water staan: wortelrot komt nogal eens voor, en dan is het gedaan met de varen. Wanneer wij door toevoeging van lichtgekleurde turf de grond luchtig maken, heeft dit bovendien als voordeel, dat aan de kleur van het grondmengsel is te zien, of de grond te droog is. Een handige methode om de vochtigheidstoestand te bepalen is: de pot optillen en zo het gewicht voelen. Na enige ervaring werkt dit prima. Zet de planten niet in de zon, gebruik geen hard leidingwater en zorg dat het water niet te koud is. Wanneer de planten normaal groeien: geen kunstmest geven. De plant besproeien vind ik weinig effectief, en niet alle planten blijken ermee te zijn gediend. Te lage omgevingstemperatuur kan funest zijn. Bij mij in de huiskamer zijn enkele varens na het ingaan van het stookseizoen van ellende doodgegaan. Dezelfde soorten in mijn varenkamer (met 80% rel. vochtigheid) gedijen wel goed. Er zijn overigens verschillende varens te noemen, die het onder die ongunstige omstandigheden toch goed doen."

HET VERZAMELEN EN BEWAREN VAN SPOREN EN HET KWEKEN VAN VARENS ALS LIEFHEDBERIJ

door C.van de Moesdijk

Inleiding Het kweken van varens is niet zo moeilijk als over het algemeen wordt verondersteld. Zoals bij de meeste planten begint succes met goed uitgangsmateriaal: in dit geval zijn dit de sporen en gezonde planten.

Verzamelen van sporen Sporen moeten worden geoogst als ze net rijp zijn. Dit is te zien aan de donkere verkleuring van de intacte sporenhoopjes. Deze verkleuring is bij zeer veel varensorten zwart (Dryopteris, Polystichum, Blechnum, Adiantum, Asplenium, Phyllitis). Oranje bij Polypodium en groen bij Osmunda. Dit is het beste te zien met een loupe(10x) waarbij ook de afzonderlijke sporen in de doosjes zichtbaar zijn. Een veel voorkomende misvatting is, dat bij de lichtbruine kleur en het iets gerafeld stofachtig aanvoelen van de achterzijde van de bladveren de sporen rijp zijn. In dat geval zijn de sporen weg! Even opletten en het lukt iedereen om het juiste tijdstip te bepalen. Soms is de rijpingstijd heel kort: een paar dagen warm weer en alle sporen zijn rijp en verdwenen. Nagenoeg alle botanische tuinen plegen sporendoosjes zonder sporen te sturen! Amsterdam en München (Nymphenburg) uitgezonderd.

Oogsten van sporen De geplukte bladveren moeten in droog, goed afgesloten papier (envelop) enkele dagen tot een week worden bewaard in een droge ruimte (zie tekening op bijlage). Het fijne stof, dat zich dan onderin bevindt, bestaat uit de sporen en afgesprongen stukjes van de sporenkapsels. Deze laatste zijn veel lichter dan de sporen en kunnen er gemakkelijk van worden gescheiden door zacht tegen het papier te tikken. Doe dit binnen, want buiten waait alles weg! Zeven met een 60 micron zeef gaat ook prima. De rijping van Osmunda's is te zien aan het groene stof, dat van de sporenpluimen afkomt op een warme dag ongeveer in juni. De overgebleven kapsels verkleuren dan naar roodbruin.

Bewaren van sporen Na de oogst moeten de sporen goed afgesloten worden bewaard. De meeste sporen zijn op kamertemperatuur wel één of twee jaar kiemkrachtig. Pteris's en andere varens uit droge streken vaak langer. Een uitzondering vormen groene sporen, voornamelijk van Osmunda's. Hoewel in de literatuur staat, dat ze slechts enkele dagen kiemkrachtig zijn valt dit in de praktijk mee en mag men een maand rekenen. Wil men sporen gedurende langere tijd bewaren, dan kan dat prima in de koelkast (zker tot 5 jaar). Ook Osmunda-sporen, vers in de diepvries opgeborgen leverden mij ook na 5 jaar nog planten op, hoewel zelfs recente literatuur aangeeft, dat dit niet mogelijk is. Wel moet men bedenken, dat sporen door schimmels kunnen worden aangetast. Bij slechte resultaten en schimmelvorming in de zaaisels is dan ook het advies: weggooien!

Tijdstip van rijping Sporen rijpen op verschillende tijdstippen: Osmunda' rond 1 juni (eerst O.cinnamomea, dan O.claytoniana en het laatst O.regalis). Wat later de Dryopteris, en weer later: Polystichum en Athyrium. Winterharde Adiantums zijn pas rijp in de tweede helft augustus, en sommige Polypodiums in november. Sporen van de Onoclea kunnen nog in de winter worden geoogst, evenals van Matteucia Orientalis. Sporen van kamer varens kunnen -afhankelijk van de verzorging- het gehele jaar door rijpen, echter meestal in voor- of najaar.

Kweken van eigen planten Sporen kan men het beste zaaien in een konstante vochtige omgeving, op steriele grond zonder voedingsstoffen in een kleine pot. Samenstelling van de grond: turf, scherp zand, gravel, potscherven, steenwol enz. Steriliseren in magnetron, met kokend water of in een autoklaaf. Afdekken met kleine glasplaat en verder met rust laten op een zo licht mogelijke plaats, zonder zon. Na ong.3-8 weke is aan een groene, mosachtige schijn te zien, dat de voorkiemen zich vormen. Verspenen hiervan is beslist noodzakelijk om planten te krijgen. Bij Pteris, Dryopteris Pseudomas(Borreri) en andere droogteminnende soorten zoals Cheilantes en Pteris ontstaan de varens vanzelf op de voorkiemen. Bij de meeste soorten echter moet na volgroeiing van de voorkiem met water gesproeid worden om het sperma gelegenheid te geven, naar de vrouwelijke organen te zwemmen. E.e.a. is onder een microscoop te zien! Daarna duurt het nog een hele tijd, voordat de eerste bladveren zichtbaar worden. Geduld dus! Het moeilijkste komt dan nog: namelijk het op tijd verspenen en opkweken van de plantjes. Bij schimmelvorming de rotte plekken ruim verwijderen. Lukt dit niet, dan alles weggooien om verspreiding te voorkomen! Soms helpt bespuiting met fungiciden (Captan of Benlate).

Een veel voorkomende beginnersfout is het zaaien van teveel sporen. De sporen moeten met een miniscuul klein mespuntje op een blaadje papier worden gebracht, dat voorzichtig wordt omgedraaid. Bedenk dat een net-zichtbaar sporenhoopje al gauw meer dan 1000 sporen bevat! Een complete bladveer heeft er meerdere miljoenen! Bij mij mislukte het eerste jaar alles door het gebruik van te veel sporen. Ik wens u veel succes bij uw eerste pogingen!

OVER HARDHEID EN ZUURGRAAD VAN WATER

door ir.J.L.Timmers

Hardheid en zuurgraad zijn twee begrippen in de nogal gekompliceerde water-chemie, die geheel los staan van elkaar.

HARDHEID is een maat van de opgeloste calcium- en magnesiumzouten in water. Regenwater bevat van nature geen opgeloste zouten en heeft derhalve hardheid 0. Valt het op de grond en sijpelt het door de aardlaag, dan neemt het zouten op, afhankelijk van de geaardheid van de bodem. Opgepompt grondwater (c.q. bronwater) vertoont dus wel een bepaalde mate van hardheid. Bestaat de grond uit zuiver zand (Veluwe!) dan is de hardheid lager dan bij kleigrond (Friesland) dat veel magnesium bevat. Wetenschappelijk wordt hardheid uitgedrukt als equivalenten van mg CaO per liter. Praktisch doet men dit in graden Duits (0°D). Geheel willekeurig is afgesproken, water met een hardheid kleiner dan 8°D zacht te noemen, en groter dan 8°D hard. Hardheid van water is van betekenis voor de wasser (zeepverbruik) en ketelbedrijven (vorming van ketelsteen). Ook voor planten zijn aard en hoeveelheid van de in water opgeloste stoffen van groot belang. De hardheid van water kan uitsluitend via laboratoriumonderzoek worden vastgesteld. Door het koken van water kan de hardheid verminderen.

De ZUURGRAAD van water geeft aan de hoeveelheid vrije waterstofionen in het water. De schaal loopt van pH0 naar pH14. pH0 is uitermate zuur, pH14 is uitermate alkalisch (basisch). Water met pH7 is neutraal. Regenwater is van oorsprong neutraal, maar vallende regen kan reeds in de lucht zuren opnemen. Er vallen echter ook vaste zure delen op de aarde, vandaar dat het begrip "zure dispositie" meer omvat dan alleen zure regen. Zure regen zal in de grond gemakkelijker andere zouten opnemen, waardoor de hardheid van het grondwater beïnvloed wordt. Hier is dan ook sprake van een samenhang tussen zure regen en hardheid van grondwater. De zuurgraad is door een leek gemakkelijk te bepalen d.m.v. vergelijking van de kleur van een indicator-papiertje (bij drogist te koop) met een standaard kleur-schaal.

GEBRUIK STEENWOL VOOR VARENS

Hier volgt een advies van hr.v.d.Mortel, dat wij graag aan u doorgeven: Wanneer wij kalkminnende varensoorten uit het buitenland willen meebrengen, is het verstandig, ze ter plaatse in potten te zetten, die gevuld zijn met wateropnemende steenwol. Thuis gekomen houden wij ze 1 à 2 maand binnen, en zetten ze dan in de tuin. Steenwol wordt ook gebruikt in de tuinbouw en bij het kweken van orchideeën. Het is eventueel verkrijgbaar bij hr.v.d.Mortel (zie aanvullende ledenlijst.)

AANVULLING LEDENLIJST

B.R.R.Altman, Lübeckstraat 116, 2517 ST DEN HAAG
T.C.v.d.Mortel, A.Kuyperstraat 4, 5712 CK SOMEREN (04937-3123)
M.v.d.Heuvel-Clercx, Brederodeweg 10, 5281 AC BOXTEL (04116-72557)
J.H.M.Cloosterman, Hegdambroek 1304, 6546 VK NIJMEGEN
G.P.Peters, Oudlaan 29, 2672 AM NAALDWIJK
J.van Rijn, R.Hopperlaan 36, 3584 GN UTRECHT (030-510667)

Mevr.L.Vrijlandt, Zaandam heeft bedankt als lid.

BRITISH PTERIDOLOGICAL SOCIETY

Onze Engelse zustervereniging heeft zo juist gereageerd op onze brief van 2 december. In ons volgende nummer hopen wij hierop terug te komen.

BIJLAGE BIJ HET ARTIKEL: VERZAMELEN EN BEWAREN VAN SPOREN

